

Sygn. akt II CSK 116/16

POSTANOWIENIE

Dnia 14 września 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Henryk Pietrkowski

w sprawie z wniosku E. Spółki z ograniczoną
odpowiedzialnością z siedzibą w P.
przy uczestnictwie J. S. i Skarbu Państwa - Starosty P.
o stwierdzenie zasiedzenia służebności,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 14 września 2016 r.,
na skutek skargi kasacyjnej wnioskodawcy
od postanowienia Sądu Okręgowego w P.
z dnia 9 czerwca 2015 r., sygn. akt XV Ca (...),

**odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania
i zasądza od wnioskodawcy na rzecz Skarbu Państwa -
Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa kwotę 180 (sto
osiemdziesiąt) zł tytułem zwrotu kosztów postępowania
kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Skarga kasacyjna została ukształtowana w przepisach kodeksu postępowania cywilnego jako nadzwyczajny środek zaskarżenia, nakierowany na ochronę interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa, jednolitości orzecznictwa oraz prawidłowej wykładni, a także w celu usunięcia z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwych, nie zaś jako ogólnie dostępny środek zaskarżenia orzeczeń umożliwiający rozpoznanie sprawy w kolejnej instancji sądowej. Koniecznej selekcji skarg pod kątem realizacji tego celu służy instytucja tzw. przedsądu, ustanowiona w art. 398⁹ k.p.c., w ramach której Sąd Najwyższy dokonuje wstępnej oceny skargi kasacyjnej. Ten etap postępowania przed Sądem Najwyższym jest ograniczony - co należy podkreślić - wyłącznie do zbadania przesłanek przewidzianych w art. 398⁹ § 1 pkt 1 - 4 k.p.c., nie zaś merytorycznej oceny skargi kasacyjnej. W razie spełnienia co najmniej jednej z tych przesłanek, przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania jest usprawiedliwione.

Pełnomocnik wnioskodawcy E. spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w P. w skardze kasacyjnej wniesionej od postanowienia Sądu Okręgowego w P. z dnia 9 czerwca 2015 r. wniosek o przyjęcie jej do rozpoznania oparł na przesłankach wskazanych w art. 398⁹ § 1 pkt 1, 2 i 4 k.p.c.

Istotne zagadnienie prawne zostało sprowadzone do pytania, czy art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 29 września 1990 r. o zmianie ustawy o gospodarce gruntami i wywłaszczaniu nieruchomości nie stanowi autonomicznej podstawy przeniesienia posiadania służebności przez Skarb Państwa na państwową osobę prawną, w której zarządzie, w dniu 5 grudnia 1990 r., znajdowały się urządzenia przesyłowe posadowione na nieruchomości osób trzecich?

Przez istotne zagadnienie prawne rozumie się problem o charakterze prawnym powstały na tle konkretnego przepisu prawa, mający charakter nowy, dotychczas niewyjaśniony i rzeczywisty w tym znaczeniu, że jego rozstrzygnięcie stwarza realne i poważne trudności, a którego wyjaśnienie ma znaczenie nie tylko dla rozstrzygnięcia przedmiotowej sprawy, ale także dla rozstrzygnięcia innych

podobnych spraw (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 21 maja 2013 r., IV CSK 53/2013, nie publ.).

Pytanie sformułowane w skardze nie spełnia powyższych wymagań, ponieważ nie stanowi zagadnienia nowego. W orzecnictwie Sądu Najwyższego nie wywołuje bowiem wątpliwości, że decyzja wydana na podstawie art. 2 ust. 3 ustawy o gospodarce gruntami i wywłaszczaniu nieruchomości może być uznana za dokument, o którym mowa w art. 348 k.c., stwierdzający fakt uprzedniego przeniesienia posiadania (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2013 r., I CSK 256/12, nie publ.). Nie było zatem podstaw do przyjęcia, że w sprawie wystąpiło istotne zagadnienie prawne uzasadniające przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Uzasadniając potrzebę wykładni przepisów prawa pełnomocnik wnioskodawcy wskazał, że „w orzecnictwie Sądu Najwyższego i sądów powszechnych zrodziły się mianowicie dwa przeciwstawne stanowiska: w myśl pierwszego poglądu przedsiębiorstwo państwowe przed 1 lutego 1989 r. było posiadaczem samoistnym służebności gruntowej odpowiadającej treści służebności przesyłu; według drugiego stanowiska - do momentu zniesienia zasady jednolitej własności państwowej posiadaczem służebności gruntowej związanej z urządzeniami przesyłowymi był Skarb Państwa, natomiast przedsiębiorstwa państwowe korzystały ze służebności w ramach zarządu mieniem państwowym w imieniu i na rzecz Skarbu Państwa, jako dzierżyciel”.

Zgodnie z utrwalonym w orzecnictwie Sądu Najwyższego poglądem nie istnieje potrzeba wykładni przepisów prawa, jeżeli Sąd Najwyższy wyraził już swój pogląd we wcześniejszym orzecnictwie, a nie zachodzą okoliczności uzasadniające zmianę tego poglądu. Odnosząc te uwagi do podniesionej w skardze rozbieżności należało stwierdzić, że w nowszym orzecnictwie Sądu Najwyższego dominujący jest pogląd, zgodnie z którym przedsiębiorstwa energetyczne i inne przedsiębiorstwa przesyłowe do dnia 1 lutego 1989 r. korzystały ze służebności przesyłu w ramach zarządu mieniem państwowym w imieniu i na rzecz Skarbu Państwa, a więc w istocie były dzierżycielami w rozumieniu art. 338 k.c., co uniemożliwiało im, podobnie jak art. 128 k.c., nabycie na swoją rzecz własności

ani innych praw rzeczowych (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 25 kwietnia 2014 r., II CSK 433/13, nie publ. i powołane tam orzecznictwo).

Szczegółowa analiza prowadzi do wniosku, że skarga kasacyjna nie była również oczywiście uzasadniona. W postanowieniu Sądu Najwyższego z dnia 13 października 2010 r. I CSK 582/09 (OSP 2013 nr 9, poz. 93) wskazano, że zakres niezwiązania sądu żądaniem w postępowaniu o stwierdzenie zasiedzenia nie obejmuje możliwości orzekania o innym prawie, które nie było przedmiotem żądania. Wbrew twierdzeniom pełnomocnika wnioskodawcy Sąd drugiej instancji nie naruszył zatem - w sposób oczywiście sprzeczny z ogólnie przyjętymi standardami rozstrzygnięć - art. 321 § 1 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. Także pozostałe przedstawione w skardze argumenty nie potwierdzają tezy, że w sprawie doszło do oczywistego naruszenia prawa, widocznego od razu, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez potrzeby głębszej analizy oraz, że w wyniku takiego naruszenia prawa zapadł w sądzie drugiej instancji wyrok oczywiście wadliwy.

Z przytoczonych względów należało odmówić przyjęcia skargi kasacyjnej do merytorycznego rozpoznania (art. 398⁹ § 2 k.p.c.).

O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 520 § 2 k.p.c. w zw. z § 8 pkt. 3 w zw. z 13 ust. 4 pkt. 2 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu ustanowionego z urzędu (tekst jedn. Dz. U. z 2013 r., poz. 461).